

Čitateljem v pouk in zabavo.

Plavajoči milijoni.

Mnogo milijonarjev je že zginilo, poglano je nekaj novih — zginuli so v večini. Beseda milijonar je zgubila ono »čudesno moč«. Koga pa še naj danes sploh prištevamo k milijonarjem? — Mož, ki razpolaga z enim milijonom dinarjev, to se pravi, da mu pripada letna renta 60.000 Din, gotovo ne odgovarja predstavi bogatina, ki si lahko vse privoščil.

Ako zaznamujemo z označbo milijonarji vse one, ki posedajo svoto enega milijona, potem je n. pr. na Angleškem takih milijonarjev presneto malo.

Največje opustošenje je napravila svetovna gospodarska kriza v vrstah ameriških milijonarjev. Leta 1929, ko je bil v Združenih državah višek blagostanja za bogataše, je bilo v ameriški Uniji 43.000 ljudi, ki so imeli pod palcem več nego en milijon dolarjev. Leta 1932 je skupno zgorajne število na 19.000.

Se hujše pa je posmodila kriza one večje milijonarje, to se pravi gospodo, ki je uživala na leto preko en milijon dolarjev dohodkov. Takih srečnih tičev je bilo v Ameriki leta 1929 — 513, leta 1931 — 149 in leta 1933 samo še 1. To je John Rockefeller starejši, ki je posedal svoj čas premoženje 1 milijardo dolarjev, danes pa ima samo še pol milijarde. Njegov sin je popolnoma skrahiral. Leta 1924 je plačal na leto dohodninskega davka 6 milijonov dol., leta 1932 le — 50.000 dol. Na drugem mestu, kar se tiče premoženja v Združenih državah, sta Forda: avto-kralj Henrik in njegov sin. Leta 1928 sta posedala 1 milijardo in 200 milijonov dolarjev. Danes znaša njuno denarno premoženje komaj eno desetino nekdanjega — 120 milijonov dolarjev.

V sedanji neznosni krizi se je boljše obdržalo zasebno premoženje na Angleškem. Leta 1924 so našli 600 Angležev z letnimi dohodki nad 50 tisoč funtov, leta 1932 — 540. Število resničnih angleških bogatašev se je skrčilo komaj za 10 odstotkov. Poleg tega pa se je dvignilo število »navadnih« milijonarjev. Leta 1924 je beležila angleška davčna oblast 144 oseb s kapitalom 1 milijon funtov, leta 1932 — 157.

Popolnoma se je predrugačil kapital z vojno in s povojno preplavo s papirnatim denarjem v Nemčiji. Leta 1913 je živel na Nemškem 15.500 ljudi s kapitalom 1 milijon mark, in 223 kapitalistov z nad 10 milijonov. Trenutno biva v Nemčiji 2994 oseb s premoženjem 1 milijon mark in 180 z nad 5 milijonov mark. Najbogatejši Nemec je bivši cesar Viljem. Za njim pridejo Fric Thyssen, Oton Wolf in še drugi. Krupp ne pride več v poštev.

Enak razvoj kakor v Nemčiji je preživel velekapital tudi na Francoskem. Francoski milijonarji se odlikujejo po dejstvu, da ostanejo od roda do roda v isti družini z istim poklicem. Edini francoski milijarder je Gillet — svileni kralj, kakor so bili vsi njegovi pred-

niki. Milijonarska družina Hennessi-jev izdeluje od nekdanj konjak. Dreyfus si so že dolgo trgovci z žitom itd.

Samo Vzhod še pozna nepremakljivo bogastvo, premoženje, ki ni bilo naloženo v trgovino, ampak počiva ter se skriva po škrinjah zakladnic. Tem vzhodnim bogastvom kriza ni mogla škodovati. Indijski knez v Heiderabadu — najbrž najbogatejši človek na celnem svetu — posedla 100 milijonov funtov šterlingov.

★

Iz svetovne sladkorne statistike.

V starejših časih so pridelovali sladkor iz sladkornega trsa in so si lahko privoščili to naslado samo bogatini. Cene za sladkornotrski sladkor so bile za širše mase mnogo mnogo previsoke. Pridelovanje sladkorja iz sladkorne repe ali pese je nemškega izvora in je prizadajalo sladkornemu trsutu enak udarec. Sladkor iz repe si je osvajačal trg sicer bolj polagoma, ker je proizvodnja rasla le počasi, a kratko pred izbruhom svetovne vojne sta bila repni in trsni sladkor v ravnovesju. Na celnem svetu so pridelali tedaj 8.6 milijona ton sladkorja iz repe, trsnega pa 8.4 milijona ton. Med vojno je zelo padla v Evropi produkcija sladkorne pese in radi tega so tudi tako znatno poskočile sladkorne cene. Tedaj so uživali sladkorni producenti zlate čase. Dvignili so pridelavo sladkornega trsa predvsem na velikem otoku Java pod Indijo in je bila trsna produkcija štirikrat toliko kakor iz pese. Kmalu po vojni je nastalo razmerje med trsnim ter repnim sladkorjem 2:1. Svetovna uporaba sladkorja se je sicer dvignila, pa še hitrejša produkcija sladkorja svetovno gospodarstvo ni moglo prav prebaviti. Ko so upeljale ameriške Zedinjene države še carino na sladkor, je sledil temu naravnost pogubonosni razvoj sladkornih cen. Sladkorne cene so bile sploh izpostavljene neverjetnim skokom. Sladkor z ameriškega otoka Kuba je stal v Njujorku leta 1914 2.74 centov, leta 1919 — 6.35 centov in leta 1920 — 11.34 centov, leta 1921 je padel na 3.5 centov. Pozneje so si opomogle cene na 5 centov, leta 1930 so padle celo pod 1 cent.

Produkcija sladkorja je v zadnjih letih znatno nazadovala. Znižala se je od 28.8 mil. ton v letu 1930-31 na 26.1 mil. ton v letu 1931-32 ter na 23.8 mil. ton v letu 1932-33. Porabilo se je na celnem svetu sladkorja leta 1931-32 — 27.6 mil. ton, v prihodnjem letu samo še 25.8 mil. ton. Za leto 1932-33 še ni objavljena uradna statistika, a pričakujejo padec pod 25 mil. ton. Sladkorne zaloge vedno rastejo, konsum pada in sladkor je pa tako drag, ker je v toliko državah monopoliziran in nosi državnim blagajnam letno težke milijone.

★

Svetla muha kot okras za ženske lase.

Tudi v Evropi se je že zgodilo, da so si krasile mestne ženske svoje lase s kresnicami. Pa kaj je luč omenjenega evropskega črvička v primeri z južno-ameriško žuželko, ki se imenuje cucuyos. Imenovana žuželka je doma v južni ter osrednji Ameriki in je vzbudila kmalu pozornost onih Evropejcev, ki so stopili na ameriška tla. Hrošča cucuyos rabi ameriški majhni človek kot nočno svetilko. Pri svitu njegove luči so čitali prvi misijonarji na pred-ameriškem otočju Antillov sv. mašo. Raziskovalec Humbolt se je poslužil bleščečega hrošča, ko je prodiral v žrelo ognjenika Turbaco, da se je ognil eksplozije iz notrajnosti žrela se dvigajočih plinov, ki bi se bili užgali ob plamenu goreče sveče. Ker so si svetili domačini v Verakrucu v Mehiki s tem hroščem na lovih, pri ribljenju ter na vojnih pohodih, so trgovali Indijanci z njim kar na debelo. In ženski svet evropskega izvora je sledil kmalu vzgledu indijanskih tovarišic, da si je začel pritrjevati blesteče hrošče v lase. Hrošče spravljajo v posebne škatljice iz prav tanke žice. Hranijo jih z na drobno narezanimi koščki od sladkornega trsa, jih kopljejo po dvakrat na dan, da na večer ne odrečejo v svoji službi in da širijo od sebe posebno očarajočo vplivajočo bleščobo. Ob slovesnih večerih jih shranijo imenitnejše ženske v vrečice iz zelo tanke tkanine, katere si vtaknejo v obliki raznih cvetličnih cvetov med lase. Najlepše vpliva ta okras, ako je spleten venec iz cvetk iz kolibrijevih peres, brilantov in iz bleščečih hroščev in si ovije ženska tak venec krog glave.

Zastopnost med deco.

Mati: »Deca, vi se vendar ne smete zmiraj prepirati. Mar se li ne morete niti enkrat med seboj razumeti?«

»Ah, mama, mi smo si vendar edini! Anzek hoče imeti večji kos kruha in jaz tudi!«

Kmetje-dolžniki: Pri ureditvi Vaših dolgov ste ali boste naleteli na razne ovire, kljub temu, da ste zaščiteni. Obračajte se za pomoč vselej na »Zaščito«, edino zadrugo te vrste v Sloveniji, ki na zadrugi podlagi urejujejo za svoje članke tudi vse po uredbi o zaščiti kmeta. »Zaščita«, reg. zadruga z omejeno zavezo, Ljubljana, Masarykova 14 II. 182

Dva Singer šivalna stroja Rundschrift poceni na prodaj, 10letna garancija. Mehanik Draksler, Maribor, Vetrinjska ulica 11. 291

Jabolčne divjake nudi Čeh, Trnovska vas, p. Sv. Bolfank v Slov. goricah, Ptuj. 292

Vsem dolžnikom! Za Vas posluje »Zaščita«, reg. zadruga z omejeno zavezo, Ljubljana, Masarykova cesta 14, II. Zaupajte Vaše težave, poverite ureditev Vaših obveznosti zadrugi, ki je v neštetihi slučajih posredovala med upniki in dolžniki z dokazanimi in odličnimi uspehi. 182